

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, év-
negyedre 3 ft o. 6.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresz-
tesy Pál urak kereskedésében, hol egyes szá-
muk is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordatca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet
hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: 6t hasábos garmond sorért 6 kr
a egyszeri beiktatás után 30 kr. bérlegdíj.
Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a kiadóhivatal-
ban, Demjén László könyv- és Keresztély Pál papir-
kereskedésében. Pesten: Zeisler M. (királyutca
60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-
er-Markt 11. sz.) Oppeln Alajons (Wollzeile 22.
sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agen (Stadt-Stein-
straße 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stutt-
gart.
Nyitni értekez: sora után 20 kr. előleg be-
költsége mellett a szerkesztőséghez címzendők.
Előfizetéseket s hirdetési díjak a vidékről a
szerkesztőséghez küldendők be.

Előfizetési feltételek „Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

félévre 6 „ „ „
évnyegyre 3 „ „ „
egy hóra 1 „ „ „
Az előfizetést minden hó 15-től megújítható.
Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztő-
ség, Demjén László ur könyv- és Keresztély Pál
ur papirkereskedése.

Az előfizetési pénzek a szerkesz-
tőséghez küldendők be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

Pártjaink. Jelöltjeink.

(KNG.) „Szenvedélyeiden uralkodjék az ér-
telem, semmi olyast se cselekedj, mit ez helybe
nem hagy.“ — több mint kétezer év előtt mondá
ezt Confutsee az ő tanítványainak, kiket négy osz-
tályban oktatott. Az 1-ső osztálybeliekhez így
szólt: igyekezzetek erényessékké lenni, művelni
kell a lelket s a szívet nemesíteni. A II. osztály-
ban már tetteleg gyakorolták a tanítványok az 1-ső-
ben elméletileg fejtegetett erényeket, melyek az
embert nemesítő valóságga teszik, s igyekeztek az
ékeesszólás szellemi fegyverét is megszerezni; így
léptek azután a III-ik osztályba, hol a politikát
tanulták — s csak is ezután következett a poli-
tika gyakorlati része.

Rég volt ez, mondhatják ellenfeleink, s mi
igazat adunk nekik ebben; csak hogy a tapasztalat
azt bizonyítja, hogy ma is csak fokozatosan le-
het jól és sikerrel haladni, a magán életben ép
ugy, mint az állam közügyeiben.

A pártok léte a nemzet politikai életkép-
ségének elvitázhatlan jele; szükségesek, mert ezek
elvi küzdelme szüli az állami vívmányokat, s fejtí
a nép erejét; alkotmányos államban pártok kell
tartozni minden polgárnak, csak az uralkodó maga
állhat azok fölött; hanem azért a jóból is megárt a
sok, kivált, ha a pártok közül egy vagy több oly
utra hajlik, hol már a factio pályája kezdődik.

Ha olajat akamék e pillanatban a tüze ön-
teni, a politikai párt torzképének (a factionak)
mivoltát demonstrálnám; én azonban, jelenleg csak
pártjaink és jelöltjeink jellemzésére szorítkozom.
Nem mondhatja el ugyan mindenki magáról Bör-
nével: „ha finom szavakból oszalonyvetet kell
szózni, vagy sodronyhálót fonn szunyoglelkek szá-
mára — értek hozzá, mint bárki más; ha a saty-
rát úgy kell megélezní, hogy áthasson az üveg
lyukacsain is, tudok ahhoz, mint akárki.“ — ha-
nem azért nekünk se lenne szerfelett bajos bele-
kapni a szenvedély hurjaiba úgy, mintha vihar dü-
högene a — tentatartóba.

A választási ár magasra dagadt, keményen
fúj a szél s az árboczkosárba ülő hirlapíró le-
lo kiált: szírt! fővenytartól! ellenség vitorlájá! —
— szárazföld. Tehet-e ő egyebet? A vihar
felrázza, ha nyugodni akarna is. Nem rendelkezik
ő Neptun szigonyával, Jupiter villámaival, Hercu-
les botjával, Diana távolhordó nyilat sem ragad-
hatja kezébe, hanem tollat vesz figyelmeztet, kér
— a fenyegést és gyanúsítást, azokra hagyva,
kik öntudatlanul keverik azt a „tiszt, világos, át-
látszó, szintelen, iz- és szagtalan mérget“, mely
csak látszólag ártalmatlan, de szervbontó hatásra
valódi aqua toffana, bár némelyek édes forrásvíz
gyanánt iddogálják, s úgy sietnek arra, mint szár-
vas a hűs patakra.

Nálunk is két párt áll egymással szemben:
az élettapasztalat és politikai szélső, a kitartó
cselekvés és üdvös eredmények pártja jobbról, —
vele szemben, balról a sikertelenség és télség,
sőt mások átgondolt működését akadályozó agyon
beszélés, a politikai tulzó kísérletek és eszményi,
elérhetlen dolgokra fellegvárakat építő pártja.

A jobb, a Deák-párt létrehozta Ausztriával
a kiegyezést, ezt minden részleteiben szabatos
törvénybe foglalta a magyar parlament, elfogadta
a lajhántuli törvényhozás, s a korona azt ünnepe-
lyesen szentesítette. Ez által Magyarország
visszanyerte állami önállóságát, önrendelkezési
jogát, alkotmányát;

megszűnt a birodalom két fele közti surlódás,
és saját alkotmányunk egyik legfőbb biztosítéka
szerezett meg azon föltétel megállapításában,
hogy Ausztria is valóságos alkotmány alapján kör-
mányoztassék;

Magyarország-Ausztria külbiztonsága szem-
pontjából megállított a közös védelem módja,
föltételei, s ez alapján a költségek 30%-val oly
számú rendes hadsereg állt a birodalom határai-
nak épsége, de egyszersmind hazánk integritása
fölött, melylyel hajdan világot rettegített a hun

király, s melyet háromszor annyi pénzzel, s bármily
nagy és kétségbeesett erőlködéssel sem bírt volna
Magyarország lábra állítani.

A közös külképviselet által Magyarország
is megszerezte magának a befolyást a nemzetközi
ügyek intézésére, a miben 300 év óta semmi, de
semmi része sem volt; ez által vége szakadt a,
különösen hazánkra és az alkotmányosságra vész-
hozó kaland-politikának, sőt ma ott állunk, hogy
a korona magyar diplomata által intézi a birodalom
összes külügyeit.

A delegatio intézménye megalkotta azon
testületeket, melyek, mint a parlamentek válasz-
tott bizottságai, évenként gondoskodnak a közös
külképviselet, védelem és pénzügyi kezelés költ-
ségeiről, de a dualismus alapján, kölcsönös meg-
egyezéssel alkotott törvények által megállított arány,
modozatok és eljárás szerint.

A kiegyezés alapján egészített ki Ma-
gyarország állami területe: az erdélyi részek
uniója ismételve ismertetett, végrehajtott:
Horvát-Tót-Szlavon országokkal a kibékülés
megtörtént; Fiume visszacsatoltatott, s a magyar
és horvát határörvidék polgárosítása csaknem
bevégezt tény.

Honvédségünkben nemzeti haderő szer-
vezetett, s e csaknem 200,000 főnyi hadsereg-
ben oly hatalmas védelmi erőt nyert az ország, az
alkotmány, melynek 1848-ban csak megemlítése
is (a kétségbeesett viszonyok közepette is) határtalan
örömmel ragadta a hazafiakat, s büszke önértéssel
töltö el az egész nemzetet.

Kereskedelmünk, iparunk 1848 előtt szol-
gája volt az osztrák kereskedelemnek és iparnak;
a közbeneső vámsorompók intézménye alapján
magas vámok sújták nagyobbára nyers termények-
ből álló kivitelünket, míg a hozzánk behozott kész
áruccikkék tulságos kedvezményekben részesültek;
a kiegyezés alapján mint önálló állam kötöttünk
vám- és kereskedelmi szerződéseket Ausztriával;
a kölcsönös méltányosság diktálta a föltételeket,
s a vám-jövedelmeket nem nyeli el többé a bécsi
állampénztár számadás nélkül, hanem a minket illető
arányos összeg közterheink könnyébbítésére for-
dították.

Kereskedelmünk, iparunk a vámsorompók
lelhasználásával, s az iparszabadság behozatalával,
de még inkább a közhitel helyreállításával roppant
lendületet nyert; ehhez még hozzá kell gondolnunk
azon 700 mfdnyi vasutat, mely a kiegyezés óta
épült, s mely által külföldi tőkepénzesek milliardo-
kat fektettek magyarföldre; ezek 30—90 év
mulva egészen államunk sajátjaivá válnak, a mel-
lett, hogy ma már iparunkat és kereskedelmünket,
de gazdaságunkat is felvirágoztatja segítik.

Nem lehet megelégednünk a részint ki-
igazított, részint egészen újból épített kőutvonalok-
ról; a kereskedelmi, ipar- és gazdasági szaktano-
dárkrol; a hazánkban napról-napra szaporodó hitel-
és iparbankokról, kisegítő- és takarékpénztárakról,
népbankokról, melyek mindmegannyi segédforrásai
kereskedelmünknek, iparunk és gazdaságunk fejlő-
désének, anyagi vagyonosodásunknak; ugyanezt
hatalmasan istipálja a telekkönyvi intézmény be-
hozatala, az urbéri ügyek befejezése, a hűbéri
viszonyok maradványainak megszüntetése.

A szellemi művelődés terén szükséges
haladást segítik elő kiszámíthatatlan hatással a né-
pnevelésről való gondoskodás: a nép és polgári
iskolák, a képezdek, a magasabb tudományos in-
tézetek szaporítása, tehetséges ifjak, szakemberek
külföldön utaztatása, egy második egyetem felállí-
tása, tanfolyamok rendezése, nemcsak a néptani-
tók, de a felnőttek számára is; e felett nagyszerű
gyűjtemények szereztek meg az ország számára
a tudomány és művészet érdekében, s mindez
azért, hogy közműveltséggel és közvagyonos-
ságra kitűnően álljunk azon európai concert-
be, melybe ép a kiegyezés alapján léphet-
tünk be;

ugyanezen célból hozatott törvény a kor- és
cél szerű közigazgatás szervezése, a megyék és
községek s a városok új rendezése; az igazság-
szolgáltatás reformáltatott a nép érdekében, hogy
mindenki öleson s gyorsan juthasson igazához,
hogy az ipar, gazdaság és kereskedelem érdekei
felvirágozhassanak a közhitel legében; e célra
szolgálnak a folyó-szabályozások, csatornázások,
a vaskapu áttörése; az ország fővárosának világ-
kereskedelmi teleppé minősítése; új jövedelmi
források nyitása, a meglevők rendezése, s egy,
a nép terhein igazságos megosztás által
könnyíteni hivatott adóreform előkészítése.

Mindezek az 1867-iki kiegyezési politika
alján, a Deák-párt által szerzett vívmányok,
melyeknek eredményeit a nép minden osztálya
hovatovább mindinkább érezni fogja, a minthogy

a közvagyonosodás sok helyen már is szem-
mel láthatólag emelkedik.

E vívmányokkal szemben mit mutathat fel a
bal-politika?

Folyvást rázza a kiegyezés oszlopait; a köl-
csönösen kiegyeztetett ellentéteket ismét élükre akar-
tá állítani; elkárhoztatta a delegatiót, de helyébe egy
abszolút királyi hatalmat akart döntő bíróvá tenni
országunk azon ügyeiben, melyek azt Ausztriával
közösen érdeklik; látszólag leakart alkudni
1 1/2 % -ot a közös költségekből, de voltaképen,
68 1/2 % -ot többet akart nyakunkra róni, midőn,
például külön hadsereget sürgetett, bár tudta, hogy
erre képzett hadi tiszteink nincsenek, s még
kevésbbé lenne pénzünk egy a mai európai álla-
potoknak megfelelő számú, felkészültségű, külön
állandó hadsereg fenntartására; a honvédelmi intéz-
ményt csirájába, kicsinyes külsőségért népszerű-
lenné tenni törekedett; a közös külképviselet he-
lyett a kétfős képviselet képtelenségét ajánla fel;
a területi integritás helyreállítását salto mortaleval
óhajtá elérni; egyebekben bírált, de mindig
gyarlót ajánlott a rosszalt helyébe, utólag pedig
agyonbeszélte egy rakás égető és korszerű reformot,
s a kisebbség zsarnoksága alá akarván vetni a
törvényhozási többséget, compromittálta parlamenti
életünket, politikai érettségünk jó hírnevét künn és
benn — nem is említve azt, hogy a nemzeti-
ségi tulzóknak, hazánk és alkotmányunk e halálos
ellenének — tag kaput nyitott roszul értelmezett
pártérekéből, melyet a haza érdeke fölé helyezeti,
a mit főleg az is bizonyít, hogy az erdélyi részek-
ben oly politikai eljárást követ a választásoknál,
mely — hogy többet ne mondjunk — ez ország-
rész magyar állami jellegét kockáztatná sikere
esetére, másokat tevén urai saját házukban.

Ezek szorványosan előadva, dióhéjba szorítva
a két párt vívmányai: egyfelől a realis vívmányok
hosszu sora, másik oldalon idealismus, kísérlet,
kockáztatás.

Mi a Deák-párt e vívmányait nem dicsek-
vésből, soroljuk elő, hanem hogy reámutassunk;
ime ez csak az alap, mint Deák Ferencz is
mondá, erre fogunk építeni.

Hát a balpárt alapja hol van? — repül:
egy pók se köthetné ahhoz hálóját, nem hogy egy
nemzet évezredekre kiható jövőjét arra alapíthatná.

Nem sokára Kolozsvár polgárainak is a jobb
és bal zászló közt kell választani, azt hiszem, ez
nem lesz nehéz, kivált, ha jelöltjeikre is tekintenek.

Hajós János program-beszéde.

(A Deák-párt június 23-iki nagygyűlésén.)

Uraim, t. polgártársaim!
Nem tagadom, t. polgártársak, hogy bár egy mun-
kában s a mindennapi kenyér gondjai közt eltöltött élet
változtos küzdelmei eléggé megédezhettek lelketem;
mindamelllett megdöbbenve, szívben, lélekben megren-
dülve állok Önök előtt ez ünnepélyes perczben, midőn
Önök becses bizalma azon szép elhivatással tisztel meg,
hogy e jóra törekvő lelkes várost, melynek benső önért-
zettel mondhatom, hogy szerető fia vagyok, — a magyar
törvényhozás asztalánál képviseljem.

S noha a legközelebbi országgyűlés utóhíváiban
lefolyt események sora s a hazai pártoknak organicus
viszonyokhoz nem illő egymáshoz állása, elég bő anyagot
nyújt a gondolkodó főnek, s nem egy mélyebben érző
szívben kelti fel azon nagy kérdést: vajjon nem a nemzet
régit átka, a költő által is busan megénekelt bűnös párt-
viszály úti-e fel ismét hydráfajt, újból földre sújtani e
halottaiból feltámadt nemzetet? De azért megdöbbenésem
nem e forrásból származik; — mert a történelem, a né-
pek életének e hű rajzolója, de egyszersmind nagyes-
tere, azon eseményekből, melyeket gazdag tárházából
felmutatni képes; — az első testvérgyilkosság, a Socra-
tesnek nyújtott mérgegpohár, s a nerói hírhedt anyagyl-
kosság rémes jelenetei mellett is elég érvel nyújt a töpén-
kedőnek arra, hogy ne essék kétségbe az emberiség és a
népek erkölcsi sorsa felett, s elég vigasztalással láthatja
el a hazáját aggódó lelket, azon hitet nyújtván, hogy a
jó és igaz színtűgy örök életre rendeltetve, mint a lélek
maga, s mert azon gyászos éj, mely nemzetünknek 1848-
i dicső feltámadását követte, s ezzel szemben az 1867-
évi új életre ébredés kétségtelenül tanuskodik a történe-
lem azon igazsága mellett, hogy a jó és igaz ügy diadala
késztetik bár, — de örökre el nem maradhat.

Ugy van, t. polgártársak, a rutnak és fenségesnek
a hazafi örömmek és lesújtó fájdalomnak, ez egymással
váltakozó jeleneteiből én is hitet, reményt és vigaszt me-
rítetek. És nem is ez dobbent meg engemet, — hanem
a munka és feladat nagysága, melylyel képviselői elhiva-
tásomban megküzdni kellene, de megdöbbenő különösen
erőm és tehetségem csekélyisége, melynek érzete azon
nagy kérdést állítja fel: vajjon a legbüzböb akarattal mel-
lett is nem vagyok-e igen törpe e titáni feladathoz? s
vajjon hazám és nemzetem e szent ügyét nem kellene-e
méltyebb sáfárookra bízni?

De másfelől az élet és a természet egyformán ta-

nuságot nyújt arra is: hogy a legfényesebb siker sem függ
mindig és feltétlenül csak az erő nagyságától, hanem akár
hányszor a benső élet-képesség, a buzgó törekvés és a
lankadatlan ipar azon meg nem szűnő működésétől van
feltételezve, — mely a szorgalmas hangyát és méhet pa-
rányiságuk mellett is oly bámulatos eredmény kifejtésére,
oly csodavárak alkotására képesíti, s a mely Leonidas
csékely számú vitézeit is a világ egyik leghősiésebb had-
seregévé tette.

S ha ezeket meggondolva magamba szállók, lel-
kemben most is azon erős elhatározásra találok, — mely
már kora ifjúságomtól fogva törekvéseim és ohajtásaim
legfőbbkiképeze: „buzgón és megtörhetetlen akarattal
munkálni e Város javáért, e Városért, mely bölcsőm rin-
gatá, — e Városért, mely ifjúkori ábrándképimhez oly
sok szép álmot fűzött, — e Városért, mely egy éltől át
izzadni látott a mindennapi kenyér mocsoktalan bériért, s
küzdni a közmunka napszámásai közt, ha kellett, — e
Városért, mely nem sokára hantjával is eltakar, igen t.
polgártársak ez érzemények behatása alatt egy perczig
sem kétkedek lelkeimben minden erejét újból és újból fel-
ajánlani, e közügy szolgálatára, melyet e Város érdeke
ezuttal megkíván.

De teszem ezt azon tudatban is, hogy ha a har-
ciaszias előkorban dicső dolgot volt a hazáért meghalni, a
munka és haladás jelen korának szintén megvan e szép
jelmondata: „élni és munkálni a hazáért.“

Tesztem azon hazafi kötelességből, mely nem néz-
heti tétlenül, ha a haza javára irányított legőszintébb, de
a körülmények által igényelt mérséklettel párosult törek-
vés, ha a törvények tisztelete, — ha azon kegyelet, mely-
lyel a nemzet újja teremőit iránt tartozik, — vétkes üzel-
mek és gyanúsítások által megbélyegeztetik és megsemmisí-
tettetik célozatok.

Tesztem végül azért, mert e meghívás, és a biza-
lomnak e felajánlása oly férfiatlót ered, kik velem együtt
hiszik, vallják, sőt előmozdítani és diadalra juttatni ki-
vánják azon irányt és programot, melynek alkotója, fenn-
tartója és vezérszellemé Deák Ferencz, kit az isten
nemzetünk dicsőségére soká éltessen!

És pontra térve, különösen ki kell emelnem, hogy
én e politikai irányt és álláspontot nem csak követni ki-
vánom, hanem mint egyedüli eszközt arra, hogy nemze-
tünk regeneratioja zavartalanul megtörténhessék, szükség-
képpen fenntartani vélem, hiszem és vallom.

És miért?

Azért, mert az 1867-iki évi XII-ik törvényekkel
nemzetközi kiegyezés, s az erre fektetett közjogi alap
visszaszerzte a magyar államnak századok során keresz-
tül vitatott, s mondjuk ki nyíltan — lelőporva tartott, ön-
kormányzati függetlenségét, de egyszersmind erős bizto-
sítékokat állított fel a hatalom tulpapásai ellenében, más-
felől lehetővé tette, hogy a nemzet önsorsának urává, s
hogy úgy szóljak, saját szereucséjének Kovácsa lehessen.

De pártolom e közjogi alapot azért is, mert biztos
eszközt szolgáltat arra: hogy állami beléletünket, a nem-
zet anyagi és szellemi erejének minden irányban fejlesz-
tésével, egy a kultur államok igényeinek megfelelő rend-
szer láncozatán úgy berendezhessük, hogy benső erőt
teremtve, annak segélyével urai lehessünk helyzetünknek
befeled, de egyszersmind megfelelő súlyt fejthessünk ki,
ha Europa mozogni talál, s küzdelmének hullámai tán
hazánk határaitba bele ütözzenek.

Ezen előnyök mellett komoly figyelmet érdemel
meg nemzetfajunknak elszigetelt helyzete, — s nem lehet
felednünk, hogy ha bár egy évezred története a leg ró-
sebb alapot és érveket nyújtja is azon jogos igényünk tá-
mogatására, hogy Szt. István országa mint magyar biro-
dalom álljon továbbra is és örökre fenn, — de több és szá-
mos más nemzetiségekkel együtt kell élveznünk e
haza szent földének és politikai jogainak áldásait, a
melyeknek államéletünk új keretébe szintén be kell fér-
keznünk.

Végre meg kell emlékeznünk arról is, hogy az ó-
és középkori világnézeteknek megfelelő, hűbéri és nemesi
előjogokon alapult Magyarország, midőn 1848-ban helyet
engedett a szabadság, egyenlőség és testvérieség fel-
színe törekvő eszméinek, addigi társaséleti intézménye-
inek szinte minden alapföltételét elvesztette, — s ezzel
szemben azon szükségesség állott elő, hogy az O-Magyar-
országnak bensőleg magát egy új országgá kell átalakít-
nia, a mely nem lehet egyébb mint egy szabadalvi demo-
cratia. E nagy munka pedig sok időt, fáradságot, minde-
nek felett háborítatlan bel- és külbékét igényel.

E hatalmas érvek behatása alatt tehát, úgy hiszem
t. polgártársak, méltó joggal kérdehem, nem önromlá-
sunkra törnének-e ha újabb, meg újabb tövészmék felka-
rolásával, s teljesedésre nem jutható csabigéreteknél
hitelt adva, ama megkezdett nagy munkát félbeszakítanak?
s ez által még távolabb kilátásba helyeznők egyszersmind
azt is, hogy a magyar földön a régi nemesség, mint az
állam egykori főszlopa helyébe egy erős, izmos, az élet-
képesség minden kellékeivel bíró, független polgári
fejlődhecsék, támaszul a trónnak és a hazának, ha kül-
vagy belenség támadná meg a hazát, békében pedig lassu
de biztos haladással oda fejte és azon polczra emelve a
hazai ipart és kereskedelmet melyet az a jelen kori igényei

szert de saját fontosságánál fogva is elfoglalni nemcsak hivatva, de jogosítva is van.

Nem, nem t. polgártársaim! Nékünk e visszaesés gyászvitteivé válnunk nem szabad. Nékünk támogatnunk kell ezen nemre törekvő párt irányát, pártolnunk kell esélyből, saját érdekünkől, épen úgy mint a jog szigorú szempontjából, de egyszersmind magasabb állami és kulturai érdekekből is. És pártolnunk kell egyenként és tömegesen, mert az erők e tömörülésével felelhet meg azon kettős feladatának, hogy a közjogi alapot megteremtve azt meg is védelmezhesse, és hogy másfelől annak fedezete alatt újja teremtesse bensőleg is a hazát, üdvös belreformok által szabaddá tegye a haza földét, iparát, kereskedelmét, mind azon nyögőkül, melyek a mult kor hagyományait rájuk neheztülnek, és az ekkint újja teremtett hazát értelmileg is kifejtett és szabad gondolkodású állampolgárokkal benépesítse.

T. polgártársaim! E nagy elvek rövid vázlatában úgy hiszem, eléggé jelezve van azon út és irány, melyet képviselői állásomon követni fognék. S önök bizalma ténfel is mentene a belreform terén megoldásra váró számos kérdések egyes fejtegetésétől. Mind a mellett engedjék meg, ha irányezsméimet ezek közül legalább a legfőbbekre előadni szabadságot veszek magamnak.

1.) Az ember szereti magát a teremtés remekének nevezni. És ebben sok igazság is van, mert hol a lény a teremtett földön, mely fenségesebb lelki tulajdonokkal bírna, mint az ember? Ámde az ember még e névre is csak úgy érdemes, ha lelkét kivimeli, vagy legalább azon pontig nemestíti, melyen állva beláthatja állásához képesti társas és polgári életbeli jogainak és kötelességeinek becsét és mértékét, mert a nélkül higgyék el uraim! nem egyéb az ember, mint a kényuralomban fejős birkája a hatalomnak, alkotmányos életben pedig játékszer a cörtesek kezében. És épen e miatt egy polgárisult alkotmányos államnak már saját céljainál fogva is sürgősb, nemesebb és fontosabb feladata nem lehet, mint a nép nevelése és mívelése. De kétséget nem szenved az is: hogy a tiszta erkölcs és a törvények tisztelete — mely nélkül Berzsenyi szerint még Róma is ledől és rabigába görbed — csak ott virágozhatik, hol az állampolgár elég értelemmel bírnak belátni azok jótékony hatását. Végül ki ne látná be, hogy még a valódi hazaszerethez is, mely szintén egyik nevezetes tényezője az országok fennállásának, az értelmi képességnek s józan felfogásnak bizonyos mértéke kívánatik, mert különben e legnemesebb indulat is alig bír az állati ösztön közepszerűségén felül emelkedni. Az államnak és kormányának pedig épen e magasabb érdekek miatt az e célra szolgáló kiadásoktól visszariadnia annál kevésbé szabad, mert nem én vagyok az első, ki állítom, sőt alapos statisztikai adatok igazolják, hogy a mit az állam a neveléstől elvon, azt börtönreire költi el.

Azért legelső és legfontosabb kötelességéül tekintem egy képviselőnek teljes erővel oda hatni, hogy ha bár áldozatokkal esnék is, és ha mindjárt századok mulasztásait is kellene a jelenlegi és a jövő nemzedéknek helyrehozni, — a népnevelés és oktatás érdekében — szak- és ipar-iskolák, mint a polgári elem emelésének leghatályosabb eszközei, létesítés körül, egy a magasabb tudományos nevelés érdekében is minden lehető út és mód megkísértessék és elkövetessék.

Oktaassa tehát az állam a népet, és pedig ha lehet, ingyen, különben pedig az állampolgárok minél kevesebb anyagi hozzájárulásával, de egyszersmind kötelezőleg és a törvény teljes szigorának alkalmazásával. Képezzük őket hajlamaik, foglalkozásuk s társaséleti állásuk szerint jól berendezett nép-, polgári-, ipar-, kereskedelmi iskolák és felsőbb tanintézetekben. De neveljük egyszersmind jó és népvízonylatainak, érdekeinek, szükségének megfelelő törvények által, nem feledvén azt is, a mit egy jeles törvénytudós mond: hogy az iskolákon túl második nevelője az emberiségnek a törvény.

2.) Az emberi lélekről szólván, erről igen természetes az átmenet a léleknek egy másik szintén fenséges attributumára, a vallásra. Fenségének mondom, pedig ha azon keseri és gyászos viszontagságokra visszajelantunk, melyeket az emberiség a léleknek e szép kincscért átküzdött, aligha sokat nem veszthetne első látásra eredeti fényéből e magasító érzemény. De azért, és a történelem e gyászlapjai mellett sem lehet kétkednünk a vallás üdvös befolyása és hatása felett. Csak arra törekedjünk, hogy szükkeblőség, elfoglultság, önkényű tilalmak, és kivált felekezeti túrelmetlenség által ne szegjük szárnyát a röpkelő léleknek, hanem engedjünk szabad kifejlődést az értelem és a lélek ez irányban nyilvánuló különböző felfogásainak, hajlamaiknak, törekvéseinek, s gátot csak ott vessünk elébe, hol azt az állam biztonsága, mint legfőbb érdek, szükségképpen megkivánja, mert ha tiszteljük az egyéni jogot és szabadságot az állami és társas élet ezer viszonylatai közt, nem a természeti jog megadása lenne lánczot verni a lélek röptire, ha az különben az állam végcéljaiba nem ütközik? És ez egy ponton kívül az állam ne is vegyüljön a vallások ügyébe, hanem legyen szabad egyház a szabad államban; nralkodjék és virágozzék a lelkiismeret szabadsága. Birjauak teljes egyenjogúsággal és önkormányzattal a vallásfelekezetek, oszta kozzanak meg saját fenntartásuk előnyeiben és teitelben; mert csak így lehet a szabadelvű demokratiában a valódi szabadelvűséget meggyökereztetni, melynek ez érzeményben nézetem szerint a legfőbb Culminatiót elérnie szabad és lehet.

Ha pedig hazánkban a mult időkrol örökletképpen még ily viszonylatu kérdések lennének megoldandók, a mi úgy vannak is, ezek kiegyenlítése és elintézése körül járjunk el a jogérzet tudataval ugyan, de azon mérsékelttel, óvatossággal és tapintattal, melyet az ügy természeté, történeti fejlődése és a minden körülmények

közt szükséges törvényhozói bölcsesség megkíván, mert a tapasztalat, s a világtörténelem tanubizonyosága szerint az ily uton ejtett sebek a legérzékenyebbek — s a legbővebb anyagot szolgáltatják arra, — hogy a haza békés nyugalma megzavarassék és kockázta tétessék.

3.) Azon terhek között, melyet az állampolgároknak saját maguk, de egyszersmind az állam érdekében is szükségképpen hordozniok kell, kiváló helyet foglal a hadkötelezettség. Önvédelem az első kötelességek egyike, melyek ösztönét az egyén már születésekor magával hozza, és önfennartatása érdekében gyakorolni is jogosultva van. És e jog épen azon sorban megilleti az államot is, mint az egyének egyetemét. És ha e részben a hazai történelmet vizsgáljuk, nem tagadhatni, hogy a magyar, mint állampolgár, eleitől fogva világos tudatával és hatalmas érzékével bírt e jogának és kötelességének. Nem egy-két fényes történeti esemény tanuskodik erről. Ugyanezt fejezi ki azon történeti jelmonda is: „Királyunkért és hazánkért életünket és vérünket.“ De minél fényesebb példákban nyilatkozik e hazafi-kötelesség nemes érzete, a törvényhozás annál több figyelemmel és óvatossággal járjon el a hadkötelezettség és honvédelm körül. E célból, s különösen a jogegyenlőségi elvvel fogva jogosan követelhetni, hogy e kötelesség ne csak elmeleiben, vagy a törvény írott lapjain, hanem a gyakorlatban is kivétel nélkül egyformán kiterjedjen az állam minden polgárára. A védkötelezettség tartalma szorítkozzék csakis a valódi szükség idejére és mértékére és oly módon legyen berendezve, hogy az egyes polgárok ipara, foglalkozása, s más önfennartatási eszköze e kötelesség teljesítésének — a mennyire csak lehet, áldozatul ne essék. A hadsereg az államban ne képezzen külön államot — s belső szervezete ne zárja el a katonát azon nemzeti szellem érzetétől és tudatától, mely a haza más polgárait egyenként lelkesíti, mert csak így és így lehet azon kettős célt elérni, hogy a hadsereg a hatalom zsoldosává ne váljék, és szükség esetén a szabadságért, mint a polgári élet egyik legfőbb kincséért, és az egyesek által is tisztelt és imádott eszményképpért az önfeláldozásig tudjon lelkesülni. De másfelől gondoskodjék az állam az állandó katonaságnak és tisztjeinek s lakosnyákba és más alkalmas helyiségekbe leendő elhelyezéséről. Hogy az állam önvédelmének terhe ne sújtsa két uton is az állampolgárokat, egyszer a személyes hadkötelezettséggel, és másodsor a katonai bészállásolással, és ez utóbli miatt ne legyen a kevesebb vagyonpolgár még azon nyugalomtól is megfosztva, melyet házi tűzhezlyénél élvezhetne.

4.) A hadkötelezettséghez mind az egyéni teher, mind azon fontosság tekintetében, melyet az az államháztartásra és a nemzetgazdászatra is gyakorol, legközelebb áll az adó. Engedjék meg hát t. polgártársak, hogy ha egy pár főbb nézetemet, különösen hazai viszonyainkra vonatkozva, e részben is elmondok. Mindenekelőtt meg kell jegyezmem, hogy az adó igen kedvencz páripája az ellenzéknek, melyen lovagolva fennem hirdeti, hogy az évi adó menyynyisége, a mint az jelenleg kivételtek és beszédetük igen magas, és mint ilyen már is túlszárnyalta örönket és adófizetési képességünket, s e miatt azt alább szállítani kellene és jól megjegyezzük — lehetne is. Ha e mondának csak azon tétele lenne, hogy kellene, megvallom nem volna erős kifogásom ellene; bár azon érveléssel szemben, mintha adófizetési képességünk már túlhaladva lenne, s ugyszólva, adótlóknak volna megtámadva, az indirect adómenynyiség évenkénti növekedése s az erre vonatkozó hites statisztikai adatok sok részben megnyugtatót nyujtanak, hanem a leszállítás lehetőségét fájdalom, még most pozitív igazság gyanánt elfogadni nem lehet. És a ki bár egy futó pillantást vet azon különbségre, mely csak néhány év óta is a magán háztartásban beállott, — a kinek figyelmét nem kerüli ki az, hogy az ugynevezett fegyveres-béke mily rendkívüli erőfeszítésekre kényszeríti az európai államokat, melytől Ausztia-Magyarországnak sem szabad már csak saját kilybiztonsága miatt is visszamaradni, — és a ki nem hunyja be szemét azon végtelen sok vállalat előtt, melyet Magyarország — hogy bár évtizedek mulva megközelíthesse az európai cultur-államokat — népnevelési, közlekedési, gazdasági, tudományos és művészeti céljaira, szóval, a nemzet regeneratiója céljából kezdeményeznie kell, úgy hiszem azon állítást, mintha az adó túli- és beléletünk biztonságának kockáztatására és a reform törekvések teljes feladása nélkül már ez idő szerint érezhetőleg alább szállítani lehetne, — velem együtt oda fogja utasítani, a hol a mesék világa kezdődik. E kényszerhelyzetben tehát egyelőre és mind addig, valámig, az állam legnevezetesebb productiv beruházásait megteendő, — meg kell nyugodnunk, és pedig annál inkább mert az adózó nép filléreit felett népképviselőt utján beállított parlament, törvényhozó testület rendelkezik, felelős minisztérium intézi a kezelést, s hovatartásukról szintén alkotmányos alapon álló közegek számolnak be.

E körülmény azonban teljességgel nem zárja ki azt, hogy e téren is nevezetes reformok ne történhesenek, — nem rekeszti ki azon pauszok sok részbeni jogosultságát, hogy némely adók, mint például a husravetett adó, mely az első szükségű élelmi czikke közé tartozik, — másokkal ne cseréltesse-k fel, és hogy némely adó-nemek belső felosztásának, vagy több adó-nemeknek egymás közötti viszonylatban kisebb-nagyobb sérelmi okok, aránytalanságok és igaztalanságok rejlenek, nem teszi feleslegessé a törvényhozásnak arra irányzott törekvését, hogy az adó a polgárok anyagi erejével és keresetképességével igazságos és méltányos arányba álljon, s ez uton azon nemzetgazdászati elv is: „élni és élni engedni“ megfelelő tekin-

tetben részesüljön, — s nem zárja ki azt — hogy a különböző adó-nemek közt egy egymáshoz viszonyított lánczolatoss, de mindenesetre igazságos és méltányos alapokon nyugvó adórendszer hozassék be, és hogy végül az adótlók, fájdalom, nagyon szokásos és csaknem hagyományyszerű ellátolását, — mely a jövedelmi adóknál leginkább észlelhető — megelőzni és lehetlenné tenni törekedjék; sőt éppen ellenkezőleg a törvényhozás és a kormány egyik legfontosabb teendőit képeznek, megfelelő eszközök, javítások és befektetések által emelni az adózók keresetforrásait s adófizetési képességét, — lelkiismeretesen gondoskodni arról: hogy az ország pénze- és kincsei csak hasznot hajt, és szükséges beruházásokra fordíttassanak, és hogy félreértett gazdálkodások vagy népszerűség vadászatból a productiv beruházásoktól a kellő segély el ne vonassék, — mert a fukarkodás e téren a haza jövője ellen elkövetett valóságos polgári bün lenne, általában pedig a legeberebb figyelemmel lenni arra, hogy a nép adója oly szent és sérthetetlen vagyonnak tekintessék, melylyel hűtlenül, gondatlanul sáfárkodni nem szabad.

És én úgy hiszem t. polgártársak, hogy a képviselőnek is ez idő szerint ily irányban hatni és működni egyik fő elhivatása lesz.

5. A hazai belreformok terén igen nevezetes kérdéseket képeznek még a közlekedés-, kereskedelem-, kézműipar és mezőgazdászati.

És ha e térre tekintünk, itt is a mult kornak nagy mulasztásaival találkozunk, és a jelen időre váró temérdek teendők halmazára találunk. Arról, hogy vasutaink száma évről évre szaporodik, örömmel tohotunk saját magunk, mint szemtanúk, élő bizonyosságot. — Ámde annál több óhajtanivaló van országutaink, s különösen a községi utak érdekében; már pedig ezek nélkül a vasutak áldása is felére süllyed le igazi értékének; mert ha könnyű is a szállítás kívülről, vagy felülről, de mit ér az, ha a vasutól csak néhány mérföld távolságra fekvő községek gazdasági terményeiket, vagy ipártermékeiket jó utak hiányában vagy épen nem, vagy csak rendkívüli fáradsággal, s nem ritkán életkockázható emberi és igavonó erő áldozattal értékesíthetik is, a miatt, vagy épen semmi, vagy igen kevés hasznát vehetik a közelükben eső piacoknak. Mit ér, hogy ha például Kolozsvár, egyik már meglevő vasutovonalan kedvező alkalommal bír is a felülről és távolról való szállításra, de a legközelebbi közlekedés eső falvak utai járhatlanok s a miatt azon vidékek fájával, messzével s más építészeti anyagával magát el nem tarthatván, ezen és más életszükségű czikkeire nézve a pesti piac drágaságával verse-nyezni kénytelen. — Azért hát mind enekefelett egy jó és viszonyainkhoz megfelelő közmunkatörvény és erélyes hatóság, melyek ne abba keressek megnyugtatót és vétkes dicsőséget, ha alkalmas időben sem szorítlják reá a népet utai kijavítására, és jó karban tartására, hanem abba, — ha a nép jól felfogott érdekében a törvényrendelettel szigoruan alkalmazván, megtestesítik az abban lefektetett közhazsnu czélok.

Hatalmas emelyüre találna ezekben a kereskedelem is, mely e mellett elegendő szükségéi közé számítja, hogy mielőbb egy kereskedelmi és egyleti törvény alkotassék és ez utóbli a tarsulati örökfejlesztés védelmére és előmozdítására.

A mi az ipart általában, különösen pedig a kézműipart illeti: ez már részesült azon előnyben, hogy számára az iparszabadság elve alapján az ipartörvény már megalkottatott. — És, hogy e törvény oly időben keletkezett, midőn e haza benső ujjála kitánásnak egyes nagy munkái s legelőtőbb kérdései közül a legnevezetesebbek még mind hátra vannak. Ezzel a magyar törvényhozás a legfényesebb bizonyítékát adta azon felfogásnak, hogy az új magyar államot nem születési előjogokon, hanem a munka megyn elvén kívánja megalapítani és felvirágoztatni, s ehhez képest belátja azon fontosságot és jelentőséget, mely az iparos osztályt a mai társadalomban megilleti. És ez méltán is történt, mert a nagy ipar azt képviseli a társaséletben, a mit az izmok az emberi testben, — a kézműiparosok pedig azon szintén szép szerepre hivatják az álladalomban, mely a szeregy szorgalmas méheké a természetben, — zajtalan, de folytonosan működnek, s a hangya szorgalommal képesek a társasélet ezer meg ezer szükségét kielégíteni, a mellett, hogy aránylagosan viselik az állam terheit is. Ámde épen e fontosságánál fogva különösen óhajandó, hogy a mi hiányokat a tapasztalat az új ipartörvény gyakorlati kivitelevel felfedezni fog, — azok mielőbb és sikeresen orvosoltassanak. — Különösen pedig a legnagyobb figyelem fordíttassék az iparos tanácsok és segédeknek kellő szakértelmekkel kiképezésére; mert felfogásom szerint az igazi iparszabadság célja és áldása kivált a kézműiparnál nem abban áll, hogy megfelelő szakértelem nélkül bár ki iparossá kiáltssa ki magát, s czeget tüzzön háza homlokára, — hanem abba, hogy a gyermek és ifju ha hivatást érez az iparhoz, — ne találjon akadályt, sőt nyheressen segítséget arra, hogy magát kellő szakértelemmel kiképezhesse. — Ha pedig iparossá válhatott, a törvény intézményében védelmet találjon arra, hogy iparát, szorgalmát és szakértelmét minél nagyobb mérvben hasznosíthassa saját előmenetere, az ipar előmozdítására és a fogyasztó közönség javára is. E kérdéseknél tehát a törvényhozás szintén a legnagyobb gyorsasággal járjon el, mert a szakképzettség és erre irányzott nevelés nélkül maga az iparos osztály fog műtelmet és üzleti hitelében hátrányt szenvedni.

Végül, még azon kiváló behatásnál fogva, melyet a szántóvető s általában a mezei gazdaság a tarsulat minden rétegeire gyakorol, meg kell emlékeznem e tisztos osztályról is, s ennek érdekében hangsúlyoznom kell egy mezei rendőri törvény mielőbbi megalkotását, mert ha már e munkás osztály az elemi csapások ostorában egy

mindig feje fölött függő Damoclesi kardot láthat, jogosan megkövetelheti, hogy véres verejtekének gyümölcse legalább az emberi kaján és bős indulat ellenében biztosítva legyen, vagy más szóval: hogy a mit az isten megadott, a természet megkímélt, azt a gonosz ember keze ne pusztítsa el.

Hogy tehát a leendő képviselőnek e kérdések körül is szép működési tere nyílik, az előre bocsátottak után tán mondanom se kell.

De a fennebbieken kívül még számos más nevezetes tárgyak is forognak feon, melyek szintén a jövő törvényhozástól várják részint rendezéseket, részint megoldásokat. Ilyenek a többek közt, az igazság-ügy s ennek keretében a magán polgári és büntető törvénykönyv, és a börtön ügy, a felsőház rendezése, új választási törvény, a bank-ügy és sok mások. Egyenként kiváló fontosságuk, s mind meg anynyi oszlopkövei belállapotaik új épületének, de a melyeken egyszersmind jövő fejlődésünk alapjai is lerakva lesznek.

Hanem már nem füzöm tovább eszméim lánczolatát az egyes kérdések bonczolgtatásával. T. plgt. figyelemmel tán már is vissza életem. De egyébként az előre bocsátott, ha bár elvi általánosságban tartott, fejtegetések eléggé jelzik politikai irányomat és azon eszmemenetet, melylyel hazánk s nemzetünk ujjaalkotásának nagy művéhez tehetségeim szük korlátai közt magam is hozzá járulnék, a mi összesítve nem egyéb, mint az, hogy pártolom azon irányt, melyet hazánk bölcsé Deák Ferencz kijelölt és fentart, teljes önértzettel és meggyőződéssem egész erejével vallom magam ezen párt hívének, mert e párt, a mint egy jeles hazafi magát kifejezte, a józan szabadság, a rend, a mérsékelt, szabadelvű haladás és a kultura pártja, törekvése pedig az, hogy e nemzet szellemi és anyagi ereje minden irányban kifejtessék, szaktison a mult hagyományaival, ha azok a haladást gátolják, alakuljon át ez ország egy modern idő kívánalmainak megfelelő kultúrállammá, s az európai állomok sorában azon elhivatását, melynek egykoron mint nyugatnak a keleti barbarizmus elleni védbástyája századon keresztül dicsőséggel megfelelt, folytassa azon magasztos szerepléssel, hogy legyen a nyugoti kulturának maga is egyik öre, de egyszersmind méltó személyesítője is.

És ezzel t. polgt. elmondtam azt, a mit jelen felfogásomhoz, meggyőződésémhez, hazafi érzelmeimhez képest, de egyszersmind t. polgt. becses figyelmé iránti korlátok közt elmondandónak véltem, s most nem kívánok egyebet, mint még egy kis engedélyt arra, hogy egy pár szorosabb személyes megjegyzést elmondhassak.

T. plgt. Én e város szülőltje vagyok, születésemre és életirányomra nézve polgári osztályhoz tartozom, melynek jelmondata az élet terén: munka, munka és munka. Ebben nőttem fel, ebben töltöttem el férfi korom delét, s e közben lepett meg az élet alkonya. Azon évek hosszú sora, melyet mint községi hivatalnok a nemes város közügyei szolgálatában eltöltöttem, elég utat és alkalmat adott nékem arra, hogy e város községi és társas életének viszonyait, ügyeit, bajait, valamint az egyes polgároknak a jövő kifejlődés mikéntje iránti vágyait, óhajtasait, már saját szívemnek polgártársaiméval egy forrásból származó ösztönével tüzetesen és minden részletben ismerjem. Nem lépnék tehát idegen mezőre és ismeretlen tere, akkor sem ha képviselői állásom a törvényhozó test. működése közepett e ns. város specialis érdekei védelmére is alkalmat nyujtana.

Mindezekben tehát elég erős és meggyőző érveket találhatok arra, hogy azon bizalmat, melylyel polgártársaimak velem egy politikai irányt valló tisztas serege ezuttal megkínált — vissza ne utasítsam. — De azért őszintén és határozottan ki kell jelentenem, hogy e bár szép és magasztos elhivatást és bizalmat nem igénylem, nem kérem, nem keresem, nem követelem. Hanem ha már nyujtva van, elvállalom e város iránti szeretetből, tartozásból minden önérdéktől menten és csupa hazafi kötelességből, mert pártunk nagymestere mondá közelebből: oly napokat élünk, melyekben a közmunkától senkinek magát visszavonni nem szabad. Valamint azt is ki kell mondanom és ismét nem személyen, hanem a közügy érdekében, hogy e szép elhivatást csak úgy fogadom el, ha az pártunk egyetemétől és annak közmegegyezéséből akaratóból származik, mert különben tövis koszorúnak érezném homlokom körül az elismerés e szép füzérét, s én lennék az elsők elsége, a ki a pártunk által képviselt célok érdekében a méltóbbnak nyujtanám át a megtiszteltetés ez örömpoharát, a kiben pártunk egyes tagjainak s egyetemének közóhajtása és bizalma összpontosul, mert akár ezen, vagy akár mely más kérdésnél szivemből óhajtom és akarom, hogy mindenkor teljes egyetértés és összhangzás vezesse városunkat, mely legyen boldog most és mindörökké!!!

Lapszemle.

A „P. Napló“ örömmel hallja Deák, Lónyay és Trefort beszédeiből, hogy a sok feladat megoldására hivatott jövő országgyűlés nem levén közjogi viták által majd zaklatva, a szükséges és hasznos reformmunkáknak szentelheti idejét. Innét van, hogy mindharom kitünő tag óva inti a balközépet a közjogi vita folytatásától, míg a szélsőbalt és nemzetiségi izgatókat erősen elitéli, mert az ország jölété nem vátható a kalandos politikától, hanem a közjogi alapon való megnyugvás után eszközözendő alkalmas belszervezkedés, anyagi, erkölcsi és szellemi téren való haladástól, — az eddigi választások erre reményt nyujtanak, kívánatos, hogy az erdélyi választások csak erősítsék azt.

A „Reform“ a közjogi ellenzék bukásával új korszakot lát nemzetünkre derülni, melyben új feladatok várnak a hazai kormányra, és az országgyűlésre. Az új korszak abból áll, hogy már most nem kell félni az al-

kozmányt, nem a kiegyezést, nem a kapcsolatot Ausztriával, és nem a szent korona biztosságát. Mily állást foglaland el az ellenzék, még nem tudható, az azonban bizonyos, hogy a Deák-pártot az ezután még nagyobb felelősségnek meg nagyobb cselekvési készségre kell ösztönöznie.

A „P. Lloyd” Lónyay és Szlavy minisztereknek Pozsonyban mult vasárnap tartott beszédét választja értekezése tárgyul. A minisztereknek — ugymond — képviselői minőségükben jelenvén meg, igen természetes, hogy tökéletes kormányprogramot nem fejtettek ki választóik előtt. Beszédeikből mindamellett azon meggyőződést meríthettük, hogy a felforgatási törekvések alólól, nem fognak reactiót előidézni fölülől, mely az alkotmányos szabadság megcsorbitásával járna. Ettől félni sohasem volt alapos ok annál kevésbbé, mert a miniszterek tudják azt is, miszerint a fényes siker, melyet a jobbpárt a választásoknál arat, sokkal inkább a Deák Ferencz elveihez való ragaszkodásnak, mintsem a jelen állapotokkal való elégtelenségnek tulajdonítható; hogy a nemzet nem akarja megengedni a kormányt, de egyszersmind megvárja az utóbbitól, miszerint gyorsan és elhatározottan fog a reformok ösvényén előhaladni. Lónyay beszédének fontossága ép abban rejlik, hogy helyes felfogást tanúsít e tekintetben, és reményt nyújt, hogy a miniszter távol van minden elbizakodástól, komoly és üdvös munkára fordítandja a kabinet megszilárdult állását.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Feladatott: Déesen, június 27-én 10 óra 10 perc d. e. Érkezett: Kolozsvárra, június 27-én 11 óra d. e.

Báró Bánffy Dezső baloldali jelölt ellenében Torma Károly 1096 szótöbbséggel országgyűlési képviselővé választott.

Feladatott: Déesen, jun. 27. 10 óra p. d. e. Érkezett: Kolozsvárra jun. 27. 11 ó. 10. p. d. e.

Belső - Szolnokmegye alsó - kerületében Torma Károly 1904 szavazattal győzött Bánffy Dezső baloldali 808 szavazata ellenében.

Legujabb táviratok.

Bécs, jun. 25. A Vereinsbank és a frankóbank igazg. tanácsosai ma Pestre mennek, hogy végleges megállapodásra jussanak a magyar keleti vasutrá szükséges pénz beszerzése iránt.

Zágráb, jun. 25. Az országgyűlés ma ülést tartott, megjelent 112 képviselő. — Raic képviselő lemondott. Az öt igazoló bizottság holnap alakul meg. Közlebbi ülés csütörtökön.

Zágráb, jun. 24. A fuzió-törtételekben mindkét párt beleegyezett. Holnap országgyűlés. — A közönség közt nagy az öröm.

Róma, jun. 23. Hír szerint új miniszterválság van kilátásban; Sella megbízott volt az új kabinet megalkotásával és Lanza kamarai elnöknek volna kiszemelve.

Bécs, jun. 21. A „Tagbl.”-nak sürgönyöz bérlini levelezője, hogy Aroim egy Thiers és Bismarck közötti találkozás létrehozásában fáradozik, és hogy utóbbi hajlandó volna ezt elfogadni.

Salamon Ferencz programja

Tordamegye alsókerületének választóihoz!

(Vége.)

Sokkal fontosabb kérdés ennél, hogy minő irány legyen megtartva a reformok körül? Miután az, hogy mit tegyünk, tisztában van, t. i. új törvényeket kell hozni csaknem minden téren, csak az a kérdés: „miként” hozzuk ezen törvényeket?

A „miként” előttem világosan áll, s fönlebb mondtam is már róla valamit.

Nézetem az, hogy bármely törvény alkotásánál a ki egyebet tart szem előtt, mint kizárólag azt, vajlon az ország jelen viszonyai közt, vajlon többi törvényeink és szokásainkhoz mérve, vajlon különösen nemzeti fejlődésünk szempontjából teljesen ránk illik-e ez új intézkedés? az lehetetlen, hogy rossz törvényt ne alkosson, melyet nem sokára fenekestől fel kell forgatni. Meg a ki teljes erejéből arra törekszik, hogy az ország valódi szükségéhez, eszközeinek mennyiségéhez és erőnköz alkalmazza a törvényt, az is — emberi tévedésnél fogva — hibákat követhet el; hanem a ki nagy elméleti tudós elvakultságból, vagy holmi magas elvek iránti rajongás káprázata miatt, vagy tudatlanságból erre nem törekszik, az lehetetlenség, hogy valaha csak elvétve is eltalálja az igaz utat.

És ez nálam nem pártkérdés, csak az által tartozom itt párthoz, hogy mint eddig, ha nem is mindenben, de az esetek nagyobb részében Deák és pártja eszejárása az, mely első fiatal korom óta magam erején munkával s sok gondolkodással szerzett saját eszem járásával talál. Ez azon vezér és párt, mely a viszonyokat számba szokta venni, s reformjaiban igyekszik a nemzet realis állapotát és szükségait mérlegelni.

Ezen észjárásból, melynél helyesebbet nem tudok, foly az, hogy valamint közművelődési és nemzetgazdasági tárgyakban, úgy politikai ujtásainkban is bár kelően tudom becsülni más közeli vagy távoli nemzetek jó példáját, de szerfölött károsnak tartom a majomi utánzást. Mindazt, a mi viszonyainkra nem talál, s a mi mintegy viszonyaink természetéből nem nőtt ki, akár liberalis álarozban vagy burkolt conservatismus színében jelenjék meg, mind czélszerűség, mind nemzetiség szempontjából károsnak és éretlennek tartom.

Azt vallom, hogy nekem és minden más magyarnak adott az isten oly szemet, hogy viszonyainkat, s ezekhez

képeket érdekeinket látni tudjuk, és ha holmi hamis teoriák vagy lelkiismeretlen népszerűségi hajhászok nem vakít, annyi józan ész is, hogy azt és csak azt tegyük, a mi viszonyainknak, érdekeinknek s ezek közt első sorban magyar geniusunknak megfelel. De ha e részben teljesen deákparti vagyok, s az voltam ez előtt is gondolkodásomban s mint író elejétől fogva ezen irányban működtem, én egy dologban eltérek a Deákpart némely részének is gondolkodása előlől.

Szernitem hibája némely királyhagontuli politikusnak, hogy ha szem elől nem téveszti is Erdély viszonyait s ebben a magyarság érdekeit, legalább is nem tudja, mit tegyen ezek szempontjából, s azért inkább szemet huny, kitér a kérdéskör ezen oldalára nézve.

Pedig nézetem szerint az országos törvényhozás legtöbb esetben csak akkor hoz minden vitális érdekeinknek megfelelő törvényt, ha kiválóan Erdélyt tartja szemmel, melyben némely viszonyok sok körültekintést s csinján való eljárást követelnek, a hol a kockázattalott politikának előbb kárát vallhatjuk, szóval a hol több gyenge és sebezhető oldalt mutat az államtest. A Deákpart az eddigi törvények hozatalában is úgy járt el, hogy egy idegen alig volna képes érteni, némely pontokat, ha valaki az erdélyi sajátosságok viszonyokat meg nem magyarázná neki. Különösen eme pontokat támadta és támadja meg hevesen a baloldal, nem tudom, kiük és minék a nevében, mert a nép nevében nem teheti. A nép számára, csak oly törvényt kell hozni, mely szükségének megfelel, mely viszonyaira egészen reá illik. Szóval ez inkább a látni tudás, nem pedig holmi oly lieberálismus, vagy conservatismus kérdése, melyet a 48 előtti külföldi könyvekből magoltak be a vizsgálatra, gondolkodásra rest, de declamálni sokat tudó férfiak, kik Pesten és vidéken a maguk fejből, vagy inkább másoktól vakon átvett általános „elvéket” hirdetik s úgy árulják, mintha azokat a nép kívánná, mely isten szava!

Nekem ne álljon elő senki, midőn oly practicus czélok eléréséről van szó, minő a törvényalkotás, azzal, mi az ő hite, meggyőződése. Nem az a kérdés. A kérdés a jó kiszemelése. Tapasztalati adatokkal, hazánk viszonyai, a nép életéből, a szemmel látható, kézzel fogható valóságból mutassa ki a létező bajokat s a rajtuk való segítés teljes czélirányosságát: akkor én is hiszek neki, vagy jobban mondva én is látni fogom, a mit ő lát. Egy törvényhozónak nem a maga saját gusztlusa szerint s nem a maga érdekeiben kell hoznia a törvényt. Lehet valaki gondolkodására, szokásaira nézve oly democraticus a maga körében, mint akármelyik amerikai polgár, s mégis ha esze van, nem fogja az amerikai republikánus formát ajánlani Magyarországon. Lehet valaki, ki sok szepet és nemeset lát a középkori aristocraticus életben, szokásokban és intézményekben, s maga is a magánéletben, a mint mondani szokás, aristocrata, De ha szeme van látni és esze gondolkodni, nem fogja amaz institutiókat visszaállítani. Ő maga tán jól érezhetné magát közülük, de be kell látnia, hogy másoknak, s ezen az igen nagy többségnek érdekei ellen volna ugyanazon életrend.

És különösen mind mondom, az erdélyi viszonyok lehetnek mérvadó politikánkban, hol az államiság és magyarság érdekei legbonyolultabbak. Valamint a jó iskolamester a gyengébbek s nem az erősebbek lelki szükségéhez alkalmazza oktatását, úgy kell a nemzetek nevelőjének, a törvényhozásnak is a gyengébb részeket számba vennie.

Nem azt akarom én korántsem mondani, hogy Erdélynek külön törvények, külön kiváltságok kellenének, ez nem egyeznék az unió elvével, melynek fenntartása és teljessége mind Erdély, mind Magyarország életérdeke, hanem hogy a törvényhozás minden ágában első dolog legyen az erdélyi realis viszonyok megvizsgálása az illető szempontból.

És meg vagyok győződve, hogy a mi Erdély emelkedésére nézve jó, nem fog ellenkezni az összes nemzet és ország érdekeivel és kívánataival sem.

Ime uraim, az én mindentben szemmel láthatókon és nem a meggyőződésre való esküdjözésen alapuló nézetem, látásom módja a reformok „miként”-jére nézve.

Ha fönlebb azt fejtegettem, hogy a valódi reformok nagy részét, szellemi és anyagi teljes átalakulásunkat kiválóan a honpolgárok, s nevezetesen a városi polgárok önmunkásságától várja a haza, a mit önként vállhatnak a hazától, illetőleg az azt képviselő törvényhozástól, az, hogy önként szükségük, realis érdekei teljes mértékben számba véssenek a törvényalkotásban. Az alkotmány nem oly fajta növény, melyet a diszkerlekben csak illatos virágért szoktak tenyészteni, s nem vad fa, mely arra való legyen, hogy árnyékában heverhessünk. Oly fának kell tekintetünk, mely virág és árnyék mellett realis hasznú gyümölcsöket teremjen a munka és ápolás fejében.

A képviselők egész politikájának a nép talajában kell gyökereznie, hogy a törvényhozás a nép számára egészséges, tápláló és bő mennyiségű gyümölcsöket legyen képes szolgáltatni. A ki másképp érti a liberalismust és democratiát, az helytelenül fogta fel, s fájdalom, ilyenek nagyobbrára a magyar demokraták, kik nem az angolok amerikai, hanem az annyi szörnyeteget szült francia áldemocrataságot vették mintául.

Minő demokraták ezek a mieink! Sem őket egyénileg nem a munka, hanem ellenkezőleg a meddő declamatiók és demonstratiók szeretete jellemzi, sem pedig a népet nem munkára buzdítják, hanem a gyümölcstelen békéltetésre, zajgásra s néha a rend és törvény iránti tiszteletlenségre! Már pedig az ujkori democratiának éppen a munka tiszteletében kell culminálnia.

Ezen város és választókerület munkás népe egyfelől az önmunkásság, önségely által ragyogtathatja leginkább democrataságát, másfelől azáltal, ha nem a meddő

nyugtalanlás és elégtelenség, hanem a nemzeti gyümölcsöző munkásság kifejtése melletti buzgalmat kívánja meg képviselőjétől.

Ez a politika, mely Tordának s az összes országoknak üdvére válik. A többi nem is valódi politika.

Ez az én, nemcsak meggyőződése, hanem kézzelfoghatólag bebizonyítható világos látásom, melyet általános vázlatban a fönlebbiekben bátor voltam előadni.

S most végezetül még néhány szót!

Ne méltóztassanak polgártársaim a fönlebbieket egyebeknek venni, mint a mik. Ne nézzék azt pártszempontból, de különösen ne tekintsek netalán személyes hírság vagy éppen érdek előmozdítására szolgáló eszköznek. Ezen eszmecsere maga a czél volt. Csak azon város iránt és megvény, melyhez oly szoros szellemi kötelék fűz, akartam részvétet és halám, egy, csekély erőmhöz képest, tölem telhető jelét adni.

Az a fegyverem, a miben a hazát szolgáló fiatal-ságom óta csekély erőmhöz képest törekedtem, leghibebb jelképe annak, hogy az országgházán kívüli egyéni és testületi munkásság mily mindenkéffélőtlenyező az ország haladásában. Mert lehet-e képzeln, hogy irodalmat és tudományt, melynek műhelye körül izdadtam akkor is, mikor igen sokan a mostani szereplők közül mitsem tettek a közügyért, a törvényhozás birjon adni a nemzetnek? Elháríthatja lába alul a nyugókat, némi erkölcsi és anyagi buzdításban is részesítheti, de meg nem adhatja azt. Oly kevéssé adhatja, mint az ipart, kereskedést vagy okszerű gazdaságot. Fejtegetett elveimnél fogva nem fogják önként álszerűségnek tartani, ha azt mondom, annyit érek, nem akartam soha többet érni, a mennyit saját eszem munkája ért és ér, — s valamint semmit sem segíthet rajtam a törvényhozás vagy kormány egy-egy tudományos probléma tisztába hozatalában, úgy meg nem fogja kapálni vagy kapáltatni egyik is a polgárok szőlőjét.

Mint elejétől fogva a munka embere a valódi polgári rendé, kinek ingyen nem adtak semmit az istenek csekély tehetségemen kívül, hui czimekre és kitüntetésekre sem vágyom.

Valamint eddigi csekély munkáim sem az enyéim többé, hanem a közönségéi, egy ezutáni munkáim is irodalmunk szolgálatjára készülnek.

Némely polgártársaim, kik oly kitünően megkülönböztető tisztelességgel részesítenek, hogy jelöltül felhívtak, s kik alkalmasint a politikai munkának tartják, jól tudhatják, mily nehéz munka s súlyos felelőség jár vele. És ezen felelőség által válik a törvényhozási munka sokkal nehezebbé, mint a tudományos s általán irodalmi munkásság.

Nem mintha az erős munkától visszaradnék, hanem részint, tehetségem gyengeségének érzetében, részint azért, mivel az országgház falán kívül is, valamint eddig, úgy ezután is találok elég oly munkát, melyben tehetségemhez képest, a közjóhoz is egy vagy más nemből homokszemekkel járulhatok, jelentemki teljes őszinteséggel, hogy saját személyem érdekében nem akarok ezen irattommal ügyvédkedni. Teljesen meg fogok nyugodni benne, a mit a tisztelt választókerület többsége végez, s bármely esetben érzéseim e kerület iránt változatlanok maradnak.

Csak szívem, legbelső meggyőződéseim feltárása akartam felhasználni ezen megbeszélhetlen szép alkalmat, hogy egy felől kifejezzem legmélyebb rokonszenvemet azon magyar város iránt, mely elé a sors, nézetem szerint, a gyarapodás fényes kecségetéseit s mondhatnám hazafias kötelességeket tartott fel; másfelől azon polgári közepeszlát iránt, melyből magam is származom s melyhez különös szellemi köteleknek csatlakozom, mert ha igaz, hogy az emberben is vannak öröklött tulajdonok, csekély munkaképességem, melynek köszönhetem a jelen kitüntetést is, Torda polgári őstályának öröksége bennem.

És sehol sincs inkább helyem, mint éppen Tordán elmondani azt, hogy a magyar nemzet s kivált városi népeinek teendője többé nem az alkotmány, sem a nemzetiség kivívására való küzdés, melyek országosan ki vannak viva annyira, a mennyire megelégedhetünk vele, s a mennyit a küzdelem éveiben alig remélhetünk.

Hanem egész erővel törekednünk kell, hogy azon alkotmány szárnyai alatt, mely nemcsak a magyarnak, hanem a többi nemzetiségeknek is igazságos egyenjogúsággal megadta az alkalmat és lelki nyugodalmat, hogy egész erővel mindenki a civilisatio műveinek megalapítására és fejlesztésére fordítsa erejét, ne csak éppen hogy megéljen a magyar, hanem hogy méltó helyét foglalhassa el a civilizált népek sorában, s az emberi rendelés magasb czéljainak mint el nem korcsosult, hanem inkább mint a ráragadt hibákat levetkezett és nemes tulajdonai-val fénylő magyar felülhessen meg.

Azért búcsúszavam: Éljen a munka! Éljen a rend! Éljen az ezeket képviselő polgárság! Éljen a haza!

Hazaíui s atyafiságos üdvözléssel:

Salamon Ferencz.

M.-Lápos, június 18. 1872.

Lápos-vidék értelmisége, követjelölője bemutatása végett, a távolabbi községekbe is kirándulást tett.

Egész községeket, pálinka-mámorba fudokolva, pénzzel vesztegetve, embert, votumot megvásárolva, találtak.

Alsó-Szőcs közönsége részesült, elsőbbsé is, követjelölőitünk látogatásában.

Ezen közönség, vidékünk büszkesége lehet, itt a választó-jogosultak a balpárt részéről felmutatott minden corruptiós eszközöket visszautasítottak, s megérkezésük alkalmával Se traisaca Imperatul nostru Franciscu Josif cu partea dreapta si cu Ablegatul nostru Földvári János — kiáltással, s kitörő örömlenjéssel fogadtak.

A követség részéről Buda Sándor, mint román, nemzeti nyelven népszerű felvilágosító lelkes beszédet

tartott; a nép megköszönte, az ifjuság tánczra kelt, s minket utunk tovább folytatása végett, sa traisaca kiáltások között elbocsátott.

Felső-Szőcsre utaztunk. Itt a vesztegetés különféle nemeire akadunk. Bugya Juon és Burza Juon mindketlen katonakötelezett egyének tünnek fel minden mások fölött, mint corruptáltak és értetlenül dadogó szájhücsk. Ezek a templom előtti kereszt tejére balpárti lobogót tűztek. Azonban az értelmesek tudták, hogy nemsokára ezen két csábítót elűzik, és az itt lévő 253 szavazatot a jobbpárti követ részére adják, mert nem akarják azt, hogy ezen két ifju bujtogató vezetése miatt az 1848-diki szerencsétlenség újra előálljon.

Tökésen és Poduroion, követjelölőitünkkel együtt nagy kitüntetésben részesültünk, taraczkörgöcsök, néphymnus, s minden lehető ünnepélyes fogadtatás várt reánk.

Oláh-Láposon vonultunk át esti 9—10 óra közt. Itt országos vásár lévén, a balpárti kortesek, jelesen Handschild György, Besencezy Antal bukott kereskedő, Fábián Elek kántor és Rosiu Todor a híres magyarfaló láposi román tanító, 3 kórtsma homlokára az ita és demoralizáló lobogót kora reggel kitétték. Mi a népet a kórtsmák előtt itáson találtuk. Azonban a hidhoz érve, egy egészen új látvány tűnt fel előttünk. Üdvözlések fogadtak, s magásra tartott égő lámpák, magyar és román lobogók kíséretében, helybeli birtokos és közegező Páska János vezérlete alatt, ünnepélyesen öltözött testület jelent meg előttünk, „Éljen Földvári János követünk!” felkiáltással.

Páska üdvözölő beszédében hangsúlyozta, hogy az ilyen megjelent népcsoport csakis a választó-jogosultak köre; ellenben ama pálinkahücsk nem szavazat-jogosultak. Hui ragaszkodásukat nyilvánítták a jobbpárti iránt és fogadták, hogy attól soha el nem állnak.

A követjelölő megköszönte e bizalmat, s felkérte a választókat a további ragaszkodásra és ingatlan kitarásra; megígérte, hogy megválasztása esetében, a törvényesség sorompóján belől, mindent megtesz a haza és e nép boldogítására. Éjszakára, éljen kiáltások között M.-Láposra visszatértünk.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, június 27. 1872.

— Féléves és évnegyedest előfizetőinket kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket mielőbb megújítani, nehogy a lap megküldésében fennakadás történjék. A szerkesztőség.

— Képviselőválasztások eredménye (jun. 25. estig): deákparti 147, ellenzéki 65; a Deákpart nyert harmincznégy kerületet, veszett 14-et.

— A határörvidék polgárosítása alkalmából Fehértemplom nagy ünnepélyességek rendezettek. A város ki volt világítva, s a katonai zenekar mulattatta a népet. A királyi leirat a városgház erkélyéről a nép örömjongása közt hirdettetett ki. A lövészegylet zászlókkal jelent meg a kihirdetésnél, s annak vezetőivel üdvözlést tett. A plébánia-templomban Te deum tartott. A város lobogókkal van telve, s a hangulat emelkedett.

— Tisza Lajos miniszter jun. 24-én Köhalomtól Segesvárig megtekintette a keleti vasutépítési munkálatait s első utazott az a jövő hó 15-én megnyitandó segesvári medgyesi vasuton. Segesvárt, Erzsébetváros és Medgyesen ünnepélyes küldöttségek fogadták. A Vulkán szoros megtekintésével befejezte a miniszter azon szorosok megjárását, melyeket az oláh-moldvaországi összeköttetés végett tanulmányozni kell.

— Bankjegykészítő társaság, mely szabadalommal nem bírt. Most egy számos tagból álló compánia föltűt hoz a pesti penyítőtörvényszék ítéletet. E társaság bankjegycinálással foglalkozott, melynek főtanácsa Szentesen volt Trencsényi Lajos házában, ki azelőtt talicskaecsinálással élt. Negyvenen voltak, de csak tizenhét került hurokra. Közülük Trencsényi Lajos, Kálmán Gergely, Pap István, kik a gyártással foglalkoztak s már egyszer bankóhamisítás miatt törvényszék előtt állottak. Liferások pedig Bátor, Nagy Márton, Schwarz József és neje, Sarkady Lajos és neje és özv. Keresztury-né. A többiek osztályozását nem tudjuk. Nagyban vitték, 100-asokat csináltak, de 400 darab hamis tizest is találtak készletben a raktárban.

— Péterváradon a fellegvárban, ez előtt néhány nappal két gyanús egyént fogtak el, minek következtében a vár azóta éjjel zárva tartatik.

— Nagy szerencsétlenség történt Mármarosban, a Tiszánál. Fehéregyházi választók akartak átmenni a tulpartra, s mindnyájan egyellen ladikba bolyogtak. A megáradt víz közepén a ladik felfordult. Többben kiusztak, de 14 ott lelte halálát.

— Nagy tűzijáték lesz vasárnap, jun. 30-án a sétatéri tavon. Programja: 1. Álló csillag. 2. Hattyúk a tó tükrén. 3. Geometriai színes vonaljáték. 4. Békacconcert a tó tükrén. 5. Fontenebleau szökőkút. 6. Wista temploma tűzmozakiban. Helyek ára: ülőhely 60 kr., állóhely 20 kr., gyermekek stb. 10 kr. Pénztárvnyítás 3 órakor. Ajánljuk a n. é. közönség figyelmébe e nagy szorgalommal és díszesen előkészített tűzijátékot.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Június 26-ról: 5% Metalliques 64.50. 5% Nemzeti kölcsön 72 —. 1860-diki államkölcsön 104.80. Bankrészevények 862. Hitelezésrészvények 345.70. London 111.75. Ezüst 109.75. Cs. kir. arany 5.36. Napoleondor 8.95.

Földtethermentesítési kötvények: Magyar 81.75. Temesi 81. —. Erdélyi 79. —. Horv.-Slavon 84. —.

Felölös szerkesztő: Sándor János.

Óvás hamisítás ellen!

Cs. kir. kivál. szab. újan javított, első amerikai és angol kiváltságolt általános kedvelt

Anatherin-szájviz

Popp J. G.

cs. kir. udvari fogorvostól Bécsben, Stadt, Bognergasse 2.

Ezen, a bécsi gyógytani tanszak által jóváhagyott és 22 évi gyakorlat által megpróált szájviz, kitűnő szer minden rossz szájvíz ellen, mesterséges és odvas fogak tisztításának elhanyagolása esetén s a dohányzás ellen; felülmúlhatlan szer beteges, könnyen vérző és koronként gyuladózó foghús, skorbut, (különösen tengerésznek) csúszos és közszerű fogfájás ellen, a foghús lazasága és eltűnése eseteiben, különösen előhaladt korban, a midőn az időváltozás ellen rendkívül érzékenységet nyer; főleg a fogak tisztítására szolgál, és hasonló jónak bizonyul a foghús rothadása ellen, rendkívül becses, midőn a fogak megtárgulnak, a mely bajban főképpen görvélyesek szoktak szenvedni; szilárdítja a foghúst s jobban rátapadótá teszi azt a fogakra; fogfájás ellen óv és a fogak igen gyakori képződése ellen is; a szájnak kellemes frissességet és üdőséget kölcsönöz, valamint tiszta izlést, mert a szívós nyálkasságot feloldja, a mi által ez könnyebben eltávolítható, tehát izlésjavulást eszközöl.

Egy palack ára 1 frt 40 kr osztr. é. Göngyölés posta útján 20 kr.

Növényi-fogpor.

Annakra tisztítja a fogakat, hogy naponta használatuál nem csak az annyira alkalmatlan fogó eltávolítódik, hanem a máz fehérsége és gyöngösége is gyarapodik.

Egy doboz ára 63 kr osztr. ért.

Anatherin-fogpép.

E fogpép, czélszerű sajátosságainak becséhez képest, jogosan megérdemli a legjobb fog-szer gyanánt ajánlatni; mert használata a szájbán kellemes izt és ényhe üdőséget hagy hátra, mint kitűnő szert rossz szájvíz ellen.

Nem kevésbé ajánlatos e fogpép mindazoknak, a kiknek fogai tisztátalanok és romlottak, mert használáskor a fogakon ragadó, oly veszedelmes fogó eltávolítódik, a fogak mindig fehérek, a foghús egészséges és tomlótnak marad; igen czélszerű e szer tengerészeknek és parti lakosoknak, valamint azoknak is, a kik gyakran utaznak vizen, mert skorbut ellen megóv.

Egy doboz ára 1 frt 22 kr osztr. ért.

Fog-ólom.

E fog-ólom azon porból és folyadékból áll, a mely odvas és nedves fogak betöltésére használtatik, hogy eredeti alakukat visszanyerjék s a nedvesség továbbterjedésének eleje vétessek, a mely által az ételmaradékok lerakódása, valamint a nyál és egyéb folyadékok képződése, és a csontanyag lazaságának kiterjedése a fogizmokig (miből fogfájás ered) meggátoltatik.

Egy szekrény ára 2 frt 10 kr osztr. ért.

RAKTÁRAK:

(372)

4-4 Kolozsvárt Wolff J., dr., Hintz Gy., Engel J. és Binder gyógyszerészek és Csarvázy J. Tordán: Wolff gyógyszerész. Deesen: Krcmar Samuel és Roth gyógyszerész. Déván: Bosniati és Gergely gyógyszerész. Medgyesen: Folbert gyógyszerész. Nagy-Enyeden: Oberth J. gyógyszerész. M. Várhelyi: Fogarasi D. Szászváros: Leonhardt Szász-Régenben: Traugott és Wachner Zilahon: Weisz gyógyszerész. Szilágy-Somlyón: R. Tarsa Ign. Szamosújvárt: Placinta és fia gyógyszerész. Bethlenben: Bernardi gyógyszerész. Bánffy-Hunyadon: Hölczler gyógyszerész. Tekében: Wagner gyógyszerész. Gyula-Fehérvárt: Biró M. gyógyszerész és Csikly K. Balázsfalván: C. Schiesl gyógyszerész. Bőszörményben: Lányi J. gyógyszerész. Nagy-Bauján: Papp gyógyszerész. Nagy-Károlyban: Jellinek gyógyszerész. Szilágy-Váralján: Gerber gyógyszerész. N.-S. ebenben: Sili Mih. Müller gyógyszerész. Záh-er, Steiner, Brassóban: Fabik gyógyszerész, Jekeliu gyógyszerész. Segesvárt: Teutsch J. B. Misselbacher, Besztercén: Dietrich és Fleischer, Tergovita Ed. Nussbeck, Textoris G. M. Gy.-Szt-Miklóson: Mikó M. Sz-Udvarhely: Beczák Ern. Temmer E. Brassóban: v. Müller gyógyszerész uraknál.

A föld egyetlen növénye sem egyesít oly szerencsésen legjótékonyabb befolyást a lélegzési és emésztő-szervekre, az ideg- és inrendszert oly állandó szilárdításával, mint az indiánok általános gyógyszere, a Coca Peruból, a mit tekintélyek, mint Humboldt S., Martius, Lanza s mások, a gümösödés tökéletes hiányának (az Andeslakoknál), valamint a kógerók mesés erőképeességének (minden más táplálék nélkül) szemtanúi, csodálkozva tanúsítják. Ezek alapján dr. Sampson tanár a cocát saját hazájában gyökéres tanulmány és kísérletek tárgyává tette, a melyeknek a legnehezebb belegegekben is bebizonyult végeredményei a

Coca-labdacsok I., II. és III.

Coca I. torok-, mell és tüdőbajoknál, még előhaladt állapotban is fényes sikert eszközöl; coca II. megszünteti a legmakacsabb emésztés-háborgatásokat, gyomorhurutot, aranyér-bajokat, étvágyhiányt sat., és coca III. a leghatározó, sőt ki-pótolhatlan gyógyszer ideggyengeség, hypochondria, aszkór, s nevezetesen általános és különös gyengeségi állapotok ellen (pollutio, nemi gyengeség sat.). Ara porosz gyógyszer-díjszab. szerint 1 doboz 2 frt, 6 doboz 10 frt o. ért. Bővebb felvilágosításul lásd: Wissenschaftl. Abhandlung über die Coca, ingyen a szerencsen-gyógyszertárban Mainzban.

Főraktárak az osztr.-magyar birodalom számára:

Bécsben: Haubner Ed. am Hof.

Pesten: Török J.

(456) 6-20

Karlsbadi

malom-, kastély- és bugyogó kut.

Karlsbadi czukorkák és savak.

Karlsbad.

Rendkívüli gyógyhatása folytán számos esetben, a termézetes karlsbadi ásványvíz minden gyógyászati ásványvíz felett áll.

Különösen a gyomor, a végbél, a lép, a tüdő, a vese, a húrszervek, a dülmrigy, a ozkorkór, a méh üdült bajaiban, valamint csúszban különösen ajánlatos a karlsbadi viz használatára.

A karlsbadi vizet otthon is úgy kell használni, mint a kútnál. A rendes adag minden reggel egy palack, melyet melegen vagy hidegen 20 percnyi időközökben kell meginni, ha lehet, sétálva a szabad levegőn, vagy otthon is az ágyban. A karlsbadi viz hatóerejének emelése végett egy kávéskanalnyi bugyogó sőt kell bele tenni.

Hidegen használva nagyobb olvasztó ereje van a karlsbadi viznek, mint melegen.

Ásvány-posvány, vasposványosó és lug,

borongatásokra és fürdőkre.

MATTONI és TÁRSA

Ásvány-posvány műveiből Franzensbadban, pótszerű vas-posványfürdők helyett, valamint elő- és utógógyításul otthon igen hec-ses a általában ajánlatos üdült betegségekben, a melyekben vérhiány, hiányos vérképzés, a szervek és hártágyak elzáródása, rőt idegzet, a műszerek tunyasága nyilvánulnak mint okok vagy következmények.

Giesshüblei savanyúvíz

„König Otto's Quelle“ Karlsbad mellett,

(az ausztriai Selters).

Legtisztább égvényes savanyúvíz.

Naponta friss töléssel kapható a giesshüblei kutkezelőség által

Mattoni és Knoll Karlsbadban.

Rópiratok, árjegyzékek sat. ingyen.

Saját raktár

Bécsben: Tuchlauben 14. és Maximilianstrasse 5.

9-12

(454)

Vigas vérségemben

ternó-nyeremény,

melyet **Orligé** tanár segélyével (Berlin, Wilhelmstrasse 5.) nyertem.

Köszönet és áldás!!!

Landkron.

CONRAD EDE.

Csak bizalommal tessék mennyiségűt tanár Orligé R.-hez (Berlin, Wilhelmstrasse 5.) fordítani, a ki bővebb felvilágosítással ingyen szolgál.

1-1 [486]

Fennebbi.

Kumys-kivonat,

A Liebig-féle

melyet a bécsi gyógytani hatóság gyógyszerészi ellenőrzés alatt álló tudományos szerű elismert és a kútnál tudományosan az orvosi tanszakok megvizsgálva véleménye szerint, első rangú itelt a tudósvész ellen eddig ismeret és hasznát minden szer-kört Gyórnak és bizalmas gyógyít: tudósvész (meg üdült állapotban is), gumót (Geli: verőpés, aszkórós lux, lélezéshány), gyó-mor-, bel- és legósó-hurutot, Anae-miát (vérszegénység) artós betegségek és folytonos higanyveret követelvény), Chlorosist (sápkór), melliszorlást, aszkór, hágyorhoz-sorradat méh-görcsöt és ideggyengeséget.

Egy áveg áro 1 frt és 12-26 (480) kiveget tartó látkában és azon felül bar-mekkorá mennyiségű vidétre megküld- a Kumys-intézet fürkútára Bécs, Marienhilferstrasse 36, Bern (H. Friedli N.)

N. B. Betegek, a kiknél minden hasznát szer sikerlen maradt, tegyenek bizalommal egy utolsó kísérletet a Liebig-féle kivonatnál.

Wiener Commissions-Bank

VÁLTÓIRODÁJA

— Kohlmarok, 4-ik szám —

kibocsát

vételfogyekeket

az alább feltüntetett sorsjegy-csoportokra, s ez össze-állítások márt azért is a legelőnyösebbek közé szá-mítandók, mert minden ily vételfogyeke tulajdonosnak al-kalom van adva, minden 6- és mellékletmennyit egyedül megvásárolni, s ezen kívül a mellékletmennyit arányban 30 frank és bankjegyben 10 forint kasszában részlehetni.

A. csoport. (Ezenként 16 húzás.) Havi 10 forint részlettel. — Az utolsó részlet felzárása után minden résztvevő következő 4 sorsjegyet kap: egy 5%-kos 1860-ki 100 forintos államsorsjegyet, Főnyeremény 300,000 ft, s a sorozatos sorsjegy 400 ftal visszaváltatik.

egy 3%-kos török császári 400 frankos állam-sorsjegyet. Főnyeremény 600,000, 300,000 frank valódiság arányban. Főnyeremény 80,000 taler minden levonás nélkül, egy innsbrucker (Vtoli) sorsjegyet. Főnyeremény 30,000 forint.

B. csoport. (Ezenként 13 húzás.) Havi 6 forint részlettel. — Az utolsó részlet felzárása után min-den résztvevő következő 3 sorsjegyet kap: egy 3%-kos török császári 400 frankos állam-sorsjegyet. Főnyeremény 600,000, 300,000 frank valódiság arányban. Főnyeremény 80,000 taler minden levonás nélkül, egy szász-meyninger sorsjegyet. Főnyeremény 43,000, 15,000 ft delmetet ért.

Videki megrendelések pontosan és utánvét-mellett is eszközölhetők. — Nyeremény-lajstromok a húzások után bérmentesen — ingyen küldetnek meg. 2-15 (495)

A magas kormány által engedélyezett és biztosított

Pénzkisorsolás

1 millió 900,000 pr. crt tallért tevő nyeremény-össszeggel, mely hét osztály-ban sorsoltatik ki.

Főnyeremények pr. tallérokbán: 100,000, 60,000, 40,000, 24,000, 16,000, 12,000, 10,000, 3-szor 8000, 3-szor 6000, 4-szer 4800, 4400, 8-szor 4000, 9-szer 3200, 10-szer 2400, 26-szor 2000, 5-szer 1600, 53-szor 1200, 104-szer 800, 6-szor 600, 206-szor 400, 256-szor 200, 340-szer 80, és mintegy 31,000-szer 44, 40, 20 stb.

Legközelebbi húzások:

folyó évi JULIUS 17. és 18-án, mire egész eredeti sorsjegy ára 7 ft — kro. é. fél „ „ 3 ft 50 kr. „ „ „ 1 ft 75 kr. „ „ „

Melyeket én az összeg bérmentett beküldése (legkényelmesebb ajánlott levelekkel) pontosan és titoktartás mellett a legtovábbra is szét-küldök. A nyeremények, úgy hivatalos az ál-lamczimerével ellátott házusi lajstromok min-den érdekeltnek a húzás után azonnal megküldetnek. Terveket ingyen és bérmentve. Fordul-janak bizalomteljesen a mindig szerencsés bankházhoz

Neckscher Zsigm., Hamburgban. (493)

[487]

Üzlethely-változtatás.

Junius 6-tól kezdve

fűszer-, anyag-, festék-, bőr-, fonal-, papir- és magkereskedésem az ujan épült

Goldschmied Dániel-féle házban

főtér, 190. szám alatt van.

Teutsch J. B., Segesvárt.

GUGGENBERGER PÁL

diszáru-kereskedésében Kolozsvártt, még mind foly

a végeladás.

hanem még csak jövő hó 15-ig fog tartani;

a t. cz. közönség tehát jól cselekedend, ha sietni fog szükségleteit ideje korán, a mig t. i. elegendő választék van, fedezni, mert később nem lesz alkalmá oly valódi cikkekkel, oly minőségben és oly jutányosan, mint itt, bevásárolhatni.

Különösen vidéki kiskereskedők figyelmébe ajánljuk e ritka alkalmat előnyös bevásárlásra.

[485]

8-20

Ny. Gáman János örököseinél Kolozsvártt.